

Zagovor za visoke izdatke vlade - Nastop vlade v stavki

NAČELNIK POSLANSKE ZBORNICE POVDARJA, DA BODO STROŠKI, KI JIH ZAHTEVA "NEW DEAL", MALENKOSTNI NAPRAM DOSEŽENIM USPEHOM. — DOBRO ZNAMENJE ZA USTAVNO VELJAVNOST VLADNEGA PROGRAMA.

Washington, D. C. — Nekateri republikanski kongresniki z ogorčenjem obsojajo in napadajo program Rooseveltove vlade, ki bo pognal izdatke v proračunu prihodnje leto na deset milijard dolarjev in po katerem bodo javni dolgovi vlade v letu 1935 narasli na 31 milijard, kar je predsednik Roosevelt sam omenil v svojem proračunskem poročilu. Temu nasproti pa se slišijo tudi krepki zagovori od strani demokratskih voditeljev v kongresu. Eden, ki se je potegnil za predsednikov program, je načelnik v poslanski zbornici, H. T. Rainey iz Illinoisia.

Stroški, ki jih bomo izdali za to vojno (namreč za vojno proti depresiji), je dejal Rainey, niso nič v primeri z uspehi, katere bomo dosegli. Sploh pa je pravi nesmisel, ako kdo trdi, da bodo vladni dolgovi znašali 31 milijard. Tekom dveh let vojne je Amerika potrošila 41 milijard dolarjev. Kadar pa končamo to vojno, v katero smo zdaj zapleteni, bomo videli, da nismo za njo izdali več kakor 12 milijard.

Sploh pa, je govornik nadaljeval, se Amerikanci ne moremo pritožiti čez velike stroške, ki jih bo zahteval sedanji obnovitveni program. Ako namreč seštejemo vse federalne dolge in dolgove vseh posameznih držav in razdelimo svoto na posamezne prebivalce, se pokaže, da ne pride na osebo več kakor \$270. To je malenkost, ako primerjamo s tem dolgove Anglije, kjer samo notranjih dolgov pride na vsako osebo po \$700 in so poleg tega še razni drugi dolgovi.

Omenil je Rainey tudi odločitev vrhovnega sodišča Zed. držav, ki jo je izreklo glede zakona, katerega je sprejela zakonodajna zbornica države Minnesota, po katerem je bil od države proglašen moratorij na vse dolgove na posestiva. Federalno vrhovno sodišče se je bavilo glede ustavne veljavnosti tega zakona in odločilo, da ima v slučaju izredne potrebe država pravico take zakone skleniti. Ta odločitev sodišča je zelo ugodna za celotni "new deal", kajti z njo je sodišče pokazalo, da je v izrednih slučajih zakonodaja upravičena skleniti izredne zakone in med te spadajo tudi ti, ki so dovolili predsedniku tako oblast, kot jo ima zdaj.

NI UŽIVAL SREČE

Bilbao, Španija. — Reven delavec Basilio Fuentes je svojo srečo zrtvoval svotico od svojega denarja, da si je kupil srečko v loteriji. To je bilo usodno zanj. Pretekli ponedeljek je zvedel, da je zadel enega glavnih dobitkov. Vest pa mu je povzročila tako čezmerno veselje, da se je na mestu zgrudil in umrl na srčni kapi.

Lep zaslužek vam nudi kampanja "Amer. Slovenca"!

PREPOVEDANO NASILJE

Federalno sodišče izreklo prepoved nasilnega piketiranja mlekarških farmarjev.

Chicago, Ill. — Nastop federalnega sodišča je takorekoč zlomil dobro organizirano stavko, ki so jo že več dni vodili mlekarški farmarji, kateri zahtevajo za mlekom mesto Chicago in okolico, in ki je skoraj popolnoma ukinila vsak dovoz mleka v mesto. Svoj uspeh so farmarji dosegli s tem, da so na vseh cestah, ki vodijo v mesto, postavili skupine piketov, kateri so preiskali vsak truck in celo privatne avtomobile in, kjer so našli kaj mleka, so ga izlili v jarek. Proti tej nasilni taktiki je na pritožbo neke mlekarne sodišče nastopilo.

Odlok, ki ga je v torko sodišče izreklo, je proglasilo te vrste piketiranja za protizakonito oviranje prevoza mleka iz države v državo. S tem je kršen zakon o meddržavni trgovini. Ta odlok se je izreklo samo na pritožbo ene mlekarne. Državni pravnik Green pa je podvzel korake, da se isto ukrene glede vseh mlekar, s čimer je imela biti stavka popolnoma zlomljena.

Poleg te federalne odločitve je nastopil proti nasilnemu piketiranju tudi državni guvernator Horner, in sicer na prošnjo župana Kellyja, ter je odposlal kakih 300 državnih policistov na razna mesta, da preprečijo nasilja. Guvernator se je izrazil, da ni stavki sami nikakor nasproten, pač pa zahteva, da bo promet po državnih cestah neoviran.

Istočasno s temi odredbami pa so poskrbeli vladni zastopniki, da se je prišlo do konference med zastopniki 18,000 stavkajočih farmarjev in med mlekarjami, na kateri so se vršila pogajanja glede cen mleku ter se je izrazilo upanje, da se bo stavka končala v sredo.

BOGATO POVRNEN DOLG

Hyannis, Mass. — Pred 20 leti je Geo. Economos, kuhar v neki restavraciji, posodil svojemu stricu, J. Shinosu, \$300, ko je ta prispel iz svoje domovine v Ameriko. Popolnoma je že pozabil na to posojilo, ko mu pretekli ponedeljek pride obvestilo, da je ta njegov stric umrl in je v svoji oporoki njemu zapustil \$18,000 poleg obresti za sedem let.

DAVEK NA PIJAČE PRED SENATOM

Washington, D. C. — V ponedeljek je bil predložen senatskemu finančnemu odboru predlog glede davka na pijače, ki je bil odobren od poslanske zbornice pretekli petek. Določilo se je, da bo senat razmotril o predlogu v sredo.

12-LETNA MORILKA

12letna Mary Kavala iz Hastings-on-the-Hudson, N. Y., je priznala policiji, da je umorilo svojo osemletno sošolko Helen Waropay, in sicer zato, ker je lagala ta o njej. Slika jo kaže, ko je na poti, da v družbi detektiva obišče mesto, kjer je izvršila umor.

ZAMOTAN ŠKANDAL

Načelnika skrahiranega podjetja našli mrtvega.

Pariz, Francija. — Po celi državi so pozabljeni vsi svetovni in lokalni dogodki in vse govori le o zadnjem škandalu, o katerem je bilo poročano včeraj. Škandal pa se je še poglobil, ko so načelnika skrahiranega 60 milijonskega podjetja, ruskega emigranta Staviskija, našli pretekli torko mrtvega v njegovi samotni vili. Sprva so domnevali, da je izvršil samomour, a je pozneje prevladalo mnenje, da gre za umor. Minister Dalimier, radikalni socialist, ki je bil zapleten v afero, je isti dan resigniral.

NASILNI GANGSTERJI

Chicago, Ill. — Prihodnji torko se ima pričeti obravnava proti štirim članom takozvane Touhy gangsterske skupine, katere je obdolžena, da je izvršila več zločinov. Med njimi je tudi ugrabitev, katero so izvedli nad John Factorjem, ki jim je moral plačati visoko odkupnino. Factor je med časom, ko je bil njih jetnik, spoznal več članov te tolpe in je zdaj pripravljen, da priča proti njim. Dobiva pa zadnje dni glozilna pisma in telefonske klice, ki ga svare, naj ne nastopi kot priča, češ, da bodo ubili njega in njegovo družino. Skrbno ga zato straži devet detektivov v njegovem skritem bivališču. Factor je odločen, da se ne bo oziral na grožnje in da bo pričal, zlasti še, ker bo moral nato takoj oditi v Anglijo, kjer se bo moral sam zagovarjati zaradi milijonskih sleparij, katerih je obdolžen.

KRIŽEM SVETA

Washington, D. C. — Med tukajšnjim angleškim poslanikom in ameriškim državnim tajnikom se je v ponedeljek sklenila pogodba, po kateri bo Anglija kupila od Amerike za okrog 7 odstotkov več prašičev, za kar se bo njena kvota za uvoz pijač v Ameriko podvojila.

Pariz, Francija. — Nova trgovska pogodba se je podpisala od zastopnikov Francije in sovjetske Rusije, za katero so se vršila pogajanja več mesecev. V preteklem letu je Francija uvozila v Rusijo blaga za okrog tri milijone dolarjev.

Havana, Kuba. — Kakor kaže, bo nastal splošen odpor proti vladi predsednika Grau San Martina, katero se obdolžuje tiranije in nasilstva. V ponedeljek je šlo na stavko okrog 10,000 šolskih učiteljev; slediti jim nameravajo tudi advokati in zdravniki.

Kabul, Afganistan. — 14 oseb je bilo v torko usmrčenih, obsojenih sodelovanja pri zaroti, v kateri je bil umorjen meseca novembra prejšnji kralj Nadir Šah.

PROSLAVA POVZROČILA KATASTROFO

Kyoto, Japonska. — Nad 10 tisoč oseb se je zbralo pretekli ponedeljek na tukajšnjem kolodvoru; da na svečan način pozdravijo 750 mornariških rekrutov pred njih odhodom na neko službeno mesto. Za mali kolodvor pa je bila taka množica preobilna in nastala je usodna gneča, ki se je izpremenila v paniko, v kateri je bilo celih 76 oseb do smrti pohojenih, 48 drugih pa težko ranjenih.

MILIJONDOLARSKI POŽAR

Chicago, Ill. — Silovit požar je izbruhnil pretekli ponedeljek zvečer v poslopju na 1915 S. State St., o katerem obstoja sumnja, da je bil namenoma podtaknjen. Veliko poslopje, ki obsega pol bloka, je bilo namreč skoraj istočasno celo v ognju. V poslopju je bilo nastanjeno znano podjetje Warshawsky & Co., ki se je bavilo z nakupovanjem in prodajanjem avtomobilskih potrebščin. Za drugi dan je bilo določeno, da bo glavni lastnik podjetja, Warshawsky, postavljen pod zasliševanje. Domneva se namreč, da je on sam dal zažgati, in sicer vsled novega državnega zakona, ki postavlja pod strogo kontrolo trgovino z rabljenimi avtomobili in potrebščinami. Preiskava ima dognati, ali je cela zadeva kaj v zvezi s preiskavo o ukrajenih avtomobilih, ki se točasno vodi pred posebnim sodiščem. Požar je povzročil, kakor se ceni, okrog milijon dolarjev škode.

Smrtna kosa

V Celovcu je umrl stolni kanonik Janez Vidovic, trden koroški slovenski rodoljub. — V Novi Cerkvi pri Celju so pokopali Ivana Štrausa, učenca orglarske šole iz Vojnika. — V Mariboru je umrla Marija Špeglič, zasebnica, stara 77 let.

Promocija

V Inomostu na Tirolskem je bil promoviran za doktorja bogoslovja Anton Trstenjak, kaplan iz Kamnice pri Mariboru.

Nesreča v gozdu

Pri podiranju dreves v gozdu je pomagala tudi 17letna Terezija Lesjakova, posestnikova hči iz Gradišča pri Ptuj. Nesreča je hotela, da ji je pa-

Iz Jugoslavije.

VELIK POŽAR V LJUBLJANI, KI JE NAPRAVIL NAD 100 TISOČ DINARJEV ŠKODE. — GOSPODARSKA KRIZA NAŠIH BRATOV POD ITALIJO. — SMRTNA KOSA. — VESTI, NOVICE IN DRUGO IZ DOMOVINE.

Hiralnica sv. Jožefa v ognju dajoče deblo zdrobilo desno nogo.

Ljubljana, 16. dec. V sredini mesta je nastal davi nevaren požar. Nekaj pred 9. uro se opazili uslužbenci, da se v podstrežju stranskega trakta hiralnice Sv. Jožefa, ki meji na Kotnikovo ulico, močno kad in da uha dim iz pod strešja v zrak. Takoj nato so odhiteli uslužbenci v pisarno, kjer so razburjeni opozorili na pretečo požarno katastrofo, nakar so iz zavoda po telefonu pozvali na pomoč gasilce. Tedaj je že bušil v zrak tudi ogenj ter je opazil požar tudi čuvaj na gradu, ki je oddal dva topovska strela. Gasilci so takoj odhiteli na pomoč z motorno brizgalno in s tremskim vozom in slednjič tudi z lestvo Magizus. Požar je takrat, ko so prispeli poklicni gasilci na Vidovansko cesto, zavzel že mogočen obseg. Domači uslužbenci so bili sicer že na delu pri gašenju, vendar niso mogli zadušiti plamenov. V zavodu je nastalo med bolniki ki jih je tam okrog 240, silno razburjenje in potolažili so jih šele gasilci, ki so se takoj energično lotili omejevanja in gašenja požara.

Med gašenjem so prišli na pomoč tudi vojaki pod vodstvom kapetana Vukoslavjeviča. Vojaki so prav požrtvovalno nosili s podstrešja razne predmete in sploh pazili na red, da ni prišlo v splošni zmešnjavi do nesreč. Trinadstropno poslopje je bilo zaradi mogočnih curkov vode kmalu vse mokro in se je gasilec po dolgem prizadevanju posrečilo požar popolnoma zadušiti in s tem preprečiti katastrofo ki je grozila zajeti vso okolico. Zgoraj je samo ostrešje in pa precej raznih predmetov, ki so bili natrpani pod streho. Škoda zaradi požara še ni ocenjena, računati pa je, da bo hiralnica utrpela nad 100,000 Din. Kako je požar nastal, tudi še ni povsem pojasnjeno. Sodijo pa, da je zanetila požar iskra iz dimnika, ki je užgala natrpano robo v podstrežju v bližini dimnika.

Hotel je zgorel

V Derventi v Bosni je pred kratkim zgorel velik hotel "Hil". Kljub vsemu naporu številnih gasilcev ni bilo mogoče skoraj ničesar rešiti. Škoda znaša nad 300,000 Din.

Napad s koso

10. decembra ob 1 ponoči je neki moški napadel 27letnega posestnika Ivana Stovanja v Prelogah pri Konjicah in ga zabodel s koso v trebuh, da je še isti dan podlegel v celjski bolnici.

70 rubežev v premski okolici

Postojna, december, 1933. — Iz reške doline poročajo, da je bilo v premski občini, ki ne šteje več kot 1660 prebivalcev, rublbeno tekmo zadnjih treh mesecev, radi davčnih zaostankov, nad 70 kmetom. Res, da kraj ni bogve kako rodovit, a vendar so se tamkajšnji kmetje redno preživljali le z obdelovanjem polja, žganjekuho in živinorejo. A ker je bila letošnja letina zelo slaba, saj niso pridelali nekaterih pridelkov niti toliko, kolikor so sejali, grozi poleg drugega tudi lakota. Žganjekuha, ki je bila ravno v premski občini zelo razvita in je prinašala kmetom najlepše dohodke, je že davno uničena z visokimi davčnimi in fašističnimi naredbami. — Drug, svoj čas znaten dohodek je dajala živinoreja in se je potrudil vsak kmet, da je imel v hlevu čim več lepših kravc in radi mleka. Danes je drugače! Govejo živino in drugo, v kolikor je niso kmetje že primorani prodali, so jim jo odgnali kot plačilo za neplačane davke. Pa tudi mleko, ki ga vozijo v trnovsko mlekarno, jim plačajo komaj po 30 do 40 centesimov za liter. Pripetilo pa se je večkrat, da je kmet komaj čakal na konec meseca, da bi dobil nekaj liric za mleko, pa je namesto plačila v gotovini dobil plačilo v mlekarških izdelkih (sir in slično). Nič čudnega torej, če je v treh mesecih v tako majhnem kraju izvršenih nad 70 rubežev, to se pravi, da je v premski občini zarubljenih nad 22 odst. hišnih gospodarjev. Dajanje rasteje z dneva v dan, med tem ko dohodki ne samo da padajo, ampak jih celo naš kmet sploh nima več.

Nesreča na Koroškem

Pri Spod. Hamerah se je pripetila huda nesreča. Drvarji so spravljali hlode k cesti, tam pa sta jih ravnala Matickevič Miha in njegov brat. Po nesrečnem naključju je priletel hlood naravnost proti Mihi, ga zadel v glavo in mu popolnoma zdrobil lobanjo, da je obležal na mestu mrtev.

AMERIKANSKI SLOVENEK

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki.

The first and the oldest Slovene newspaper in America.

Ustanovljen leta 1891.

Established 1891.

Izhaja vsak dan razen nedelj, ponedeljkov in dnevo po praznikih.

Issued daily, except Sunday, Monday and the day after holidays.

Izdaja in tiska: **EDINOST PUBLISHING CO.**
Naslov uredništva in uprave: **1849 W. Cermak Rd., Chicago**
Telefon: CANAL 5544

Published by: **EDINOST PUBLISHING CO.**
Address of publication office: **1849 W. Cermak Rd., Chicago**
Phone: CANAL 5544

Naročnina:		Subscription:	
Za celo leto	\$5.00	For one year	\$5.00
Za pol leta	2.50	For half a year	2.50
Za četrt leta	1.50	For three months	1.50
Za Chicago, Kanado in Evropo:		Chicago, Canada and Europe:	
Za celo leto	\$6.00	For one year	\$6.00
Za pol leta	3.00	For half a year	3.00
Za četrt leta	1.75	For three months	1.75

Dopisi važnega pomena za hitro objavo morajo biti doposlani na uredništvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list. — Za zadnje številko v tednu je čas do četrta dopoldne. — Na dopise brez podpisa se ne ozira. — Rokopisov uredništvo ne vrača.

Entered as second class matter November 10, 1925, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

P. Hugo: Le čevlje sodi naj kopitar

Saj vam je znana tista pripovedba o slavnem grškem slikarju Apelu in čevljarčku, ali smolec, kot ga naš Prešeren tudi imenuje. Mojster v čopiču in barvah, Apel, je ustvaril novo umetnijo. Dal jo je izpostaviti, da jo vsak uživa in tudi kritizira. Da bi morebitno kritiko iz prvega vira čul, se je skrtil za zaveso izložbenega okna. Pa pride mimo smolec. Ustavi se pred sliko in se najprej v tisto zagleda, v čemer je bil doma, v čevlje Apelovega junaka. Samozavestno začne polglasno modrovati: "V moji stoki ta slikar pač ni doma. To pričajo jermeni na čevljih njegovega junaka. Ti bi morali biti takl in laki! ..."

Ko je smolec, ponosen, da tudi velike umetnike lahko strokovnjaku kritizira, dalje odzvižgal, vzame Apel sliko iz izložbenega okna in hiti z njo domov, da popravi jermena, kot jih je strokovnjaški dreter hotel imeti. Nato podoba znova izpostavi in čaka za zaveso nadaljne kritike. In kdo se zopet ustavi pred sliko? Prav tisti smolec. Topot so mu bila jermena na čevljih po volji. Pač pa se je nekaj obregnil ob meča naslikanega junaka. A jo je skupil. Izza zavese se vznemoljen oglasi Apel: Le čevlje sodi naj kopitar! In kopitar jo je hitrih krač odkuril naprej.

Ta zgodba mi je zopet prišla v spomin, ko sem se zadnjič malo pomudil ob junaku dneva, našem Mr. Louis Adamiču ozir. njegovi "Smrti na Kranjskem". Kot ubogi smolec v leposlovju in zlasti angleščini, sem nekaj pokritiziral samo tisto, kjer sem doma, vsekakor bolj kot Adamič, ki se je, še skromen pastirček, izkopal iz Blata in se podal čez morje. Pa Mr. Adamič, zdaj Apel v peresu, ni tako skromen, kot je bil njegov grški kolega v čopiču. Ta se je zavedal, kje je doma, kje ni, in je celo iskal kritike tam, kjer je vedel, da ni doma, ter jo rad vpoštevati. Mr. Adamič pa, ki se ima pa na celi črti vzvišenega nad vsako kritiko, me je s knefro nagnal.

Po svojem uradnem glasilu za slovensko javnost, "Prosvetli", mi je dal vedeti, da se s kakim srednjeveškim cerkvenjakom kot jaz, sploh se spušča v kako debato. Pred oči mu je stopila vsa egiptovska tema krščanskega srednjega veka, v kateri jaz, slepi revež, se tavam. Dasi je med tem žarka luč prosvete že razglašala to temo, zgodovina, ta zgovorna priča, še ve poročati o grozotah črnega cerkvenega imperija. Vzdihi zaslužene mase še danes odmevajo po naših ušesih. In s to temo ljubečim netopirjem, to sem seveda jaz, naj se tak otrok luči, kot je Lojze Adamič, še v kaka razmotrivanja spušča. To bi se vendar reklo modernega zdravnika h kakemu Hipokratu ali Galenu v šolo poslati.

A le počasi, Mr. Adamič. Glede tega sem jaz Apel, Vi pa smolec, drevar. Vi se lahko spravite nadme, kadar bom kaj leposlovnega v angleščini napisal. Sicer bo to najbrž v presnetem nikoli. A če bo kedaj, bom Vašo tozadevno kritiko tako mirno požrl, kot Apel smolarjevo jermensko kritiko. Pričakoval bi, da boste tudi Vi, smolec kot ste v splošni cerkveni in socialni zgodovini, isto storili. Vi, ki ste tozadevno znanost srkate iz kalnih ateističnih virov! Vi, ki ste zasledili napol krepirano mrho marksizma, kateri je treba samo še ene milostne brcne, da se stegne in jo derač vzame. Da, kot od takega bi še, ker ni nehal klepetati, zato

pričakoval jaz in vsak pameten človek, da boste ali skromno molčali, kot je Apel ob kritiki jermenov od strani strokovnjaka, ali pa, da boste mojo kritiko na polju, ki je za Vas Indija Komandija, debelo požrli. Ker hočete biti pa tudi na tem polju doma, dasi Vam ignoranca na vseh straneh ven gleda, kot Mr. Slamič v koruzi slama, Vam ne morem dati drugega komplimenta kot: Le čevlje sodi naj kopitar!

Pa saj vem, da spadate v vrsto raznih megalomanov, kot so, ozir. so bili: Edison, Ford, Shaw, e tutti quanti. V svesti si svoje enostranske veličine in ugleda, taki mislijo, da smejo na vseh poljih znanstva, teologije, filozofije itd., avtoritativno govoriti in odločati. Kaki duševni revčki, ki sploh nikjer niso doma, razen v raznih pogreth frazah, kot socialisti, jim kajpada ploskajo; da bi kmalu žulje dobili. Pameten človek pa pomilovaje pravi: Če bi molčal, bi bil ohranil sloves modrega. To si jaz mislim, kadar se Vi, Mr. Adamič, zaletite izven mej svojega poklicnega revirja, kjer izgledate kot pastirček David v Savlovi bojni monturi.

Dobro, da v Ameriki niso sami Adamiči, odkar so bili rdečkožni v rezervacije potisnjeni. Se so med nami taki, ki se ne stramujejo in ne boje bodi z besedo, bodi z dejanjem klicati: Nazaj v šolo krščanskega srednjega veka! In eden teh ni nihče drugi, kot naš veliki predsednik Franklin Roosevelt. Kajti njegova socialna in gospodarska preosnova ni nič drugega, kot graditev novega družabnega in gospodarskega reda na osnovnih načelih, podanih v papeških okrožnicah: Rerum novarum... Leona XIII. in Quadragesimo anno... Pija XI. In obe te okrožnice temeljite zopet na načelih srednjeveške skolastike, pred vsem na onih sv. Tomaža Akv. Dolgo je sicer trajalo, skoraj pol stoletja, da se vsaj nekateri kmurji narodov spoznali in priznali ta načela, kot edino solidno podlago novega, boljšega družabnega reda. In ko bi med temi redkimi pametnimi ne bil tudi naš Mr. Roosevelt, bi morda Mr. Adamič ne imel morda komu svojih knjig pisati, ampak bi moral prijeti za kako drugo delo. Da mu tega ni treba, se ima zahvaliti — "srednjeveški temi".

Radoveden sem, kaj nam bo prineslo njegovo novo delo "The Natives' Return". Odkrito povem, da me kričava, kramarska reklama, ki jo sam in časopisje delata za to njegovo pričakovano delo, kot za japonskega prestolonaslednika, bolj odbija kot pridobiva. Dobro blago ne potrebuje takega bobnanja, se samo hvali. S tega stališča sem na strani clevelandskih veljakov, ki se menda tudi boje, da bo zopet — punca. Če bo s to novo knjigo naš tukajšnji rod in svet res seznanil z lepoto in krasoto naše domovine, kateri je, kot pravi, "v srce padel ozir. ona njemu", hvala mu je vnaprej! Ako ima pa prvi tem kak drugi glavni namen, n. pr. kak "rdeči apostolat", na katerega njegovo fraterniziranje s socialisti čika, potem mu pa tudi je naprej povedo: Če imamo že samo dvojno zlo na izbiri, se bomo rajši odločili za belo, kot za rdečo diktaturo v naši domovini.

NA SILVESTROV DAN

West Linn, Ore.
Silvester ima tudi svoje muhe. Celo leto se ga ogiblamo, pa nam vsako leto primaha okoli prav zadnji dan in tako je prišel tudi letos. Lepo se je prizibal in mojega možička na vse zgodaj, bi skoro rekla, brenil in mu zašepetal, naj ne pase lenobe in ker ni šel k 40 urni pobožnosti v cerkev, s svojo ženico, naj pomije posodo. — In res, ko pridem iz cerkve, sem videla možička, kako je lepo pomival posodo. Ni pa postalo samo pri tem. Ker, ko naj sem stopila v hišo, se je vsula celo ploha psov na me, češ, zakaj grem od doma, predno skončam svojo delo. — Ker sem pa jaz obljubila, da se ne bom jezila, ko pridem domov, ker je danes ravno zadnji dan v letu in se opravila v cerkvi svoje verske dolžnosti. Vendar sem morala kot vzorna žena tudi jaz eno povedati, zlasti še, ker ni nehal klepetati, zato

mr rečem. V cerkev bi bil šel in pustil moje delo meni in bi ga bila jaz sedaj opravila. Delo že počaka, služba božja pa mine. Pa je le še klepetal svoje naprej, zato sem mu rekla, letos, te je pa Silvester zgodaj brenil in pa še prav imenitno trčil, on je pa le še naprej godlal. To je bilo pa že tudi meni preveč, sem pa ubrala druge strune in rekla. — Lej lej, hvali Bogu, da imam tako pridnega možička in hlapca, gospodarja in pastirja, kuharico in pridno dekle, vse pod enim klobukom letošnji Silvestrov dan.

— Tedaj se je možiček smeje umaknil na svoj vzvišeni tron. — Cisto spreobrnil se je po teh besedah moj možiček in zvečer se je lepo odpravil in šel s svojo družino v cerkev k 40 urni pobožnosti. — Ne mislite pa dragi čitatelji, da je moj možiček tak nevernik, kakor bi si ga predstavljali po tem opisu. O ne! Le včasih ga Silvester

brcne, pa se hitro popravi in pozdravi. — Pozdravljeni vsi, katere je zadnji Silvester brenil.

Večletna naročnica

Lep zaslužek vam nudi kampanja "Amer. Slovenca!"

IZ DALNJEGA ZAPADA

St. Joseph Valley, Wash.
Najprej želim vsem bralcem in bralkam, naročnikom in naročnicam ter vsemu osebju pri Amerikanskem Slovenceu prav vsega dobrega skozi celo leto 1934.
Staro leto se je umaknilo novemu in skoro bo pozabljeno in božični prazniki, so tudi že za nami. Samo spomin nanje nam je ostal, ki je pa prav prijeten. Letos smo jih prav veselo praznovali. Imeli smo namreč veliko peto sv. mašo ob 9:30 in pa tiho sv. mašo ob 8:30, na sveti dan. Polnočnica je bila pa pri podružni cerkvi v Valley. Tako se namreč menjamo, vsako leto. Enkrat je polnočnica na božični večer pri nas, drugo leto pa v Valley. Na novega leta dan smo tudi imeli sv. mašo ob 10 uri. Na božični dan, je pri veliki sv. maši pristopilo veliko ljudi k obhajilni mizi, kakor tudi pri polnočnici. Vidi se, da še biva med nami Slovenci katoliški duh, da se še zavedamo tega, kar so nas učili naši starši. Zal pa, da je nekaj tudi takih, ki ne gredo v cerkev in ne opravijo dolžnosti, ki vežejo vsakega katoličana. Za take nam res ne preostaja drugega, kakor da za nje molimo. No ja, saj se take najde povsod, tudi po drugih nasebinah med Slovenci.

Jeseni, smo dobili novega č. g. duhovnika, v osebi Rev. P. Zer. Je prav dober duhovnik in dober pridigar. Pride iz mesta Spokane, Washington, kakih 50 milj od tukaj.

Vreme imamo bolj toplo in deževno, a poplave še ne občitimo, kakor jo po drugih večjih krajih države Washington. Sneg smo imeli že kakih trikrat, pa je skopnel, ko je začel padati nanj dež. Med božičem in novim letom smo imeli kopno, brez snega. — Pregovor pa pravi, Božič zelen, Velika noč snežena; ali: o božiču na solncu, o veliki noči za pečko. Bomo videli, kako se bo. — Meni se zdi, da mráz in zima ne šenkata.

Tisti naročniki iz Willarda v Wisconsinu pa povem, da si noč in dan belim glavo, njenega imena se pa ne morem spomniti, kar ni čudno, je že 35 let nisem videla. Le sama povej, kako se pišeš. — Pozdrav vsem širom Amerike in stare domovine.

Dopisovalka

NEZAŽELJENI ČAS JE TUKAJ
Milwaukee, Wis.
Že zopet so tukaj tisti nezaželjeni meseci, v katerih se mora vsak davkoplačevalec zglasiti v mestni hiši, da tam vsi izvedo, koliko so vredna njihova posestva, katera so bila cenjena

v tem letu po izvedenih tax assessorjih, ki znajo dobro ceniti naša posestva, četudi jih ne vidijo. Ker imam tudi jaz par "send," sem tudi jaz podvržen tem zakonom. Zato sem se odločil, da v tem namenu obiščem mestno hišo. — Ker stanujem na južni strani, zato sem vzel cestno električno karo, ki se ustavlja ravno pred mestno hišo. Komaj sem stopil s kare, sem že zagledal policaja na konju, ki se je sukal pred mestno hišo, za slučaj, če bi se znašel kak bandit, da bi ga vjel s svojim konjem. Z drugimi vred sem stopil proti mestni hiši in vstopil pri glavnih vratih v poslopje in potem v veliko odprto dvorano. Kar začudil sem se veliki množici, ki sem jo videl pri vstopu v dvorano. Na prvi pogled je vse izgledalo, kakor da imajo kak pogreb, pa je bilo vse drugi kot to, namreč registracija za CWA delo. Gotovo je bilo tam nad dva tisoč. Da je bil med njimi red, so bili v vedni pripravljenosti štirje policaji. Ti so tudi delali prostor za tiste, ki so prišli v mestno hišo po drugih opravkih, na pr. zaradi davkov. Ko nekaj časa začudeno zrem na to množico, vidim nekoliko naprej žensko s svetlo zvezdo na prsih. Takoj mi je bilo jasno, da je to policajka. Posegel sem v žep po moj lanski davčni račun in ji ga pokazal, nakar mi je ona pokazala, v katero smer se naj obrnem. Komaj sem napravil nekoliko korakov, me že ustavi policaj in mi izpuli iz rok moj stari davčni papir ter me zopet pošlje naprej. Prišel sem do drugega policaja, ki je storil isto in tako sem konečno prišel v bejzment, kjer so imeli moj novi davčni račun že izpolnjen.

Ni bilo nič treba govoriti, samo "Thank You" sem rekel, se obrnil in šel. Ko sem šel mimo blagajničarja Mr. Mudrovicha sem po tibo rekel: "bil imam sedaj, na denar boš pa moral počakati nekaj časa."

Srečno sem prilezel izpodzemlja zopet v veliko dvorano, pa sem bil že bolj korajžen in sem nekoliko opazoval delavce, ki so se registrirali za federalno delo. — Pri vratih sem zopet zagledal tisto žensko z zvezdo na prsih. Pri pogledu na njo so mi misli že bile v starem kraju, onkraj širokega morja v rojstni domovini. Spomnil sem se na tiste dni, ko smo se zjutraj lovci odpravljali na lov. Če smo zjutraj najprej srečali žensko, tisti dan gotovo ni bilo sreče in niti kosmatega nismo vjeli za v torbo. Najbolje bi bili takrat naredili, če bi se takoj obrnili nazaj domov. Ko sem tako mislil, sem si rekel, da bo morda danes za me nesrečen dan, ker sem pri vratih srečal žensko. Zato nisem veliko postal po ulicah, ker sem se bal, da bi mi bil morda kak avto na potu, ampak sem jo mahnil naravnost proti domu, da se tako izognem nesrečam, ki preže na človeka ob vsakem koraku. (Dalje na 4. strani.)

V šoli. — Učitelj: Povej mi, Mihec, kje leži Madeira. Mihec: V naši kleti na levo pri zidu, gospod učitelj.

Gospod profesor. — "Za božjo voljo! Mojo zlato dozo za cigare mi je nekdo ukradel." "Ampak ljubi Pepe, ali nisi morda čutil roke v svojem žepu?" "Seveda..., pa sem mislil, da je moja!"

V šoli. — "Za kaj se v prvi vrsti rabi kravja koža?" "Zato, da kravo vkup drži!"

Ponesrečen dokaz. — Julij Cezar je bil velik mož, — pravi profesor. Bil je junak od pete do glave. O tem se lahko sami prepričate, kar poglejte njegov doprnski kip v avli naše univerze.

Razlika. — Domači zdravnik bolnemu Mihecu: Če pokažeš jezik, Mihec, dobiš od papana kos pitice.

Mihec: Eh, ne boste me ujeli, gospod. Oni dan sem pokazal jezik sestrici, pa mi je papa navil ušesa.

Preveč poezije. — Dušica, ti si solnce mojega življenja. Naj nama prinese uvida točo ali nalive, vedno bom s teboj, da te obvarujem vsega zla. — Čuj dragi, ali je to vremensko napoved ali priznanje ljubezni?

ZBIRKA

amerikanskih Slovencev za prizadeje poplavljenec v starem kraju je bila v redu sprejeta in Skofljiški odbor Katol. Akcije za ljubljansko škofijo se vsem darovalcem v ta namen zahvaljuje za naslednjim pismom, ki smo ga te dni prejeli:

Ljubljana 12. dec. 1933. "Amerikanski Slovencev", Chicago, Ill.

V imenu Pomožnega odbora KA v Ljubljani se Vam iskreno zahvaljujemo za veliki dar, ki ste ga blagovolili poslati potomo naše KA (kratica za Katoliško Akcijo) za poplavljenec. Podpora bomo razdelili med najpotrebnejše, ki so bili prizadeti po zadnji povodnji. Predvsem seveda v Struge in Kompolje. Blagovolite sporočiti tudi vsem darovalcem v imenu poplavljenecv prav iskreno zahvalo.

Z odličnim spoštovanjem, za Pom. odbor Kat. Akcije (Podpis nečitljiv.)

Kakor razvidno iz objavljenega pisma, je bila zbirka prejeta pred prazniki in upamo, da tudi tako kakor naročeno, v redu razdeljena.

TARZAN, GOSPODAR DŽUNGLE

(77)

(Metropolitan Newspaper Service)

Napisal: EDGAR RICE BURROUGHS

Dobro se je zdelo Tollogu, ko se mu je posrečilo goljufati Atajo, da ni mogla posvariti Tarzana pred nevarnostjo. Tudi ko je že čutil močno roko, ki ga je zgrabila okoli vratu in ga vlekla v temo, ga ni minila dobra volja. Skušal se je sicer oprostiti, a je bil brez moči. — Znakel se je v Tarzanovem sotoru in močan glas mu je velel, naj se ne oglasi, če mu je drago življenje.

Kakor bi mu kri zledenela po žilah, tako se je Tollog prestrašil, ko je spoznal, da je ta glas Tarzanov. Mimo je ležal, ko so ga močne roke povezavale in mu zaradi večje varnosti potlačile cunjio v usta. Tudi s plahbo je bil pokrit, vendar je dobro slišal kako je Stymbol vstopil v sotor, a pomagati si ni moral. . . In tako je storil Tollog, šel jev brat strašno smrt, ki je bila pripravljena Tarzanu.

Dobro vsdoč kaj Tolloga čaka, se je Tarzan odpravil iz sotoru in je mahnil skozi goščo proti jugovzhodu, da poišče Jimmy Blaka. Sedaj se je prepričal, da ga ni bilo med Beduini. Podal se je na isto mesto odkoder je izginil svojim trncem izpred oči, kakor so mu ti povedali. Kljub temu, da je dobro poznal celo džunglo, je vendar preteklo tri dni, predno je našel drevo, v katerega je udarila strela.

Od tam je kmalu zasledil sled za Blakom, hodeč proti severu. Slabo je vse to kazalo za Tarzana, ker je vedel, da je v to stran edino naobljuden gozd. Veerjetno je bilo, da se Blake ni rešil živ iz te divjine, vendar je nadaljeval pot po komaj še razločljivih sledih. Po dveh dneh je že prišel pred veliki kameniti križ. Kakor preprič Blaku, tako se je tudi njemu zdelo čudno to znamenje v džungli.

Denarne pošiljate

v stari kraj pošiljam točno in zanesljivo po dnevnem kurzu. Vseled vedno menjajoči se ceni valutam računamo za pošiljke po ceni istega dne, ko prejmemo denar. Včeraj so bile naše cene:

Dinarji:	Za izplačila v dolarjih:
Za \$ 3.00..... 120 Din	Za \$ 5. pošljite.....\$ 5.75
Za \$ 5.00..... 210 Din	Za \$10. pošljite.....\$10.85
Za \$10.00..... 430 Din	Za \$15. pošljite.....\$16.00
Za \$11.50..... 500 Din	Za \$25. pošljite.....\$26.00
Za \$22.65..... 1000 Din	Za \$40. pošljite.....\$41.25

Vsa pisma in pošiljatve naslovite na:

John Jerich

(V pisarni Amerikanskega Slovencea)

1849 W. CERMAK RD. CHICAGO, ILL.

“ČRNI MOŽ”

POVEST IZ
PRETEKLIH
DNI
Spisal K. M.

Ni je motil. Stal je ob njeni strani in molčal. Potem je dvignila glavo in mu dala roko: “Zbogom, Rajko. Zdaj me je kar same sebe sram.”

“Zakaj?”
“Tako majhna sem, tako neznanatna.”
“Položil ji je roko na glavo.”

“O, ostani tako majhna in neznanatna, Marta! Taka si najlepša. Toda priti moraš k nam, drugače ne vem, kaj bi počel. Ali boš, Marta?”

“Če mi ukazuješ, bom že morala priti, Rajko! Lahko noč.”
“Lahko noč!”

Ko je prišel domov, ga je sprejela mati s skritim očitkom.

“Zakaj si tako pozno prišel, Rajko? Marta je bila pri nas. Z njo bi se bil lahko seznanil.”

“Nič nisem zamudil. Se že poznavam. Kmalu se vrne. Tedaj ostanem doma,” je odgovoril z nasmeškom.

Šli so spat. Rajko je čakal, dokler ni bilo v hiši vse mirno, potem pa je vzel iz miznice zabojček, v katerem je imel skrito pištolo. Previdno jo je nabil in si jo zataknil za pas. Pri tem je govoril sam s seboj:

“Puška ni za tako pot. Očetova zgodba je najboljši dokaz, da imam prav. To orožje pa je lahko in pripravno ter ne more odpovedati, kadar ga bom potreboval. O, Marta, sirota si, da sama ne veš, kakšna! Zdi se mi, da ne boš imela več očeta, ko vzamem vejico božjega drevesa s klobuka. Toda nikoli ne smeš zvedeti, da si ga sama pomagala izdati. Kako je prišel Poljanec do svojega denarja in do zvez na drugi strani meje? Kako je imel nad trgovcem na oni strani tako oblast? Kako ga je mogel prisiliti, da mu je prodal celo svakinjo in nečakinjo? Zakaj hodi Poljanec vsako večer spat in ga tudi v sili ne sme nihče poklicati? ...”

Se dolgo je premišljal. Potem si je spet rekel:

“Poljanec, ogibal se te bom, toda Črnega moža bom iskal, ker ga moram iskati. Pazi, da te pri tem ne primem za vrat! Če bi bil bolj dober z ženo in otrokom, bi ti morda prizanesel vzlic temu, da si mi osepil očeta in usmrtil brata. Tako pa si zapravil milost in usmiljenje. Gorje ti!”

Tako je odprl vrata in šel čez dvorišče. V sencju dreves je zavil proti staremu ribniku, ki ga je dobro poznal že iz mladih let, ko se je tam okoli dostikrat potepal z drugimi otroki. Ko je prišel na jase, je izrabil vsako priložnost, da je ostal skrit. Če je začul le najmanjši šum, se je potuhnil in čepel pri miru, dokler ni bil prepričan, da gre lahko brez skrbi dalje. Tako je prišel le počasi do gozda, kamor je bil namenjen. Z vaškega zvonika je odbila polnoč prav takrat, ko je zagledal nedaleč od sebe konec rova.

Rov je bil zamašen in zasut. Grmovje ga je obraščalo tako gosto, da ni bilo mogoče priti do njega brez sekire. Mislil si je:

“Tu jih ni, ker potrebujejo skrivališče. To bo najbrž še malo više. Tam mora biti vhod.”

Šel je v smeri, kjer se je moral nadaljevati podzemeljski hodnik, in prišel na kraj, kjer je bil vstop prost. Lijaku podobno odprtino je že od prej poznal in vedel je, da je tu tudi vhod v rov. Ni bilo kraja, ki bi bil za skrivališče pripravnejši! Človeška roka skoraj ne bi mogla ustvariti tako skritega in varnega zavetišča.

Skril se je med grmovjem ob robu lijaka.

Prišel je o pravem času. Komaj je dobro legel, že se je pokazala v mesečini velika senca, ki si je skrivala obraz s črno krinko. Neznavec je oprezno pregledoval vso okolico, potem pa je skočil v globino, v temo, ki jo je delala senca drevesa. Kmalu za njim je prišel še drugi, tretji ... Preden je ura odbila eno, jih je bil naštel dvajset.

Potem je vladala nekaj časa popolna tišina. Nato pa se je začelo v globini spet nekaj gibati; drug za drugim so prihajali možje iz teme. Prvi je bil njih voditelj, ki je bil prazen. Oprezno je pogledal okoli sebe in komaj slišno zažvižgal. Vsi, ki so prišli za njim, so bili obloženi z velikimi tovari. Oprirali so se na debele palice. Za pasom so imeli dolge nože, čez ramo pa puške. Samo za trenotek jih je videl v soju luči, ki se je pokazala iz globine, potem pa se je spet stemnilo. Izgubili so se v noč.

Ko so njih koraki zamrli, je Rajko vstal in odhitel domov.

TRETJE POGlavJE.

Ples.

Teden dni je minulo. Vse na vasi se je izpremenilo. Vest o oslepljenju Potočnika in o umoru njegovega sina je prišla do oblastev, ki so uvidela, da bo treba zločincem naposled vendarle stopiti na prste. Spoznala so tudi, da na dosedanji način ne bodo mogli tihotapev ukrotiti. Zato so sklenila poslati v gorovje oddelke vojaštva, ki naj bi s pomočjo gozdarjev in granicarjev dobili Črnega moža v pest, živega ali pa mrtvega. Na njegovo glavo so razpisala tudi visoko nagrado.

Rajko je šel na vse zgodaj spet v gozd, da bi lijak pri dnevu natanko preiskal. Toda o skritem vohodu ni bilo niti sledu. Odondod je krenil h gozdarju.

“Ali veš da dobimo obisk?” mu je dejal gozdar, ko sta se že nekaj časa pogovarjala.

“Kakšen obisk?”
“Dekleta ga bodo še prav posebno vesela. Vojaki pridejo!”

“Tako? Zakaj pa?”
“Zaradi Črnega moža. Že včeraj sem prejel uradno obvestitev. Bil sem pri okrožnem glavarju, ki tudi že vse ve. Dobil je navodila, kako naj razdeli vojake. V vsaki hiši jih bodo nekaj imeli. V našo vas jih pride dvajset, četovodja pa bo stanoval pri Poljancu.”

“Pri Poljancu? Zakaj pa tam?”
“Ker bo tam najbolj na samem in ga ne bo mogel nihče neopaženo zasledovati. Sam je prosil, da bi ga dali tja. Morda se s Potočnikom pozna?”

“O, najbrž,” je odvrnil Rajko, ki ga je stvar čedalje bolj zanimala. “Brez dvoma bodo poslali same take ljudi, ki so tu blizu doma, da bodo vsaj kraje poznali. Saj si lahko misliš, koliko jim bo s tem delo olajšano.”
“Če ni morda Grmov? Pismo je bilo podpisano, toda tistih čakč na koncu nisem znal prebrati.”

“Kdo pa je ta Grmov?”
“O, drugi sin Grmovega iz Zalesja. Časih je bil pretepač, da mu ni bilo enakega. Po vseh hribih so ga poznali. Naposled se je še z očetom sporekel in šel k vojakom kar sam od sebe. Za vojaščino je bil pa dober. Zmeraj je bil dobre volje, sicer lahkomišeln, toda v službi ubogljiv in korenjak. Vsi vojaki se ga boje. Tako je prilezel tudi do službe četovodje.”

(Dalje prih.)

SIRITE AMER. SLOVENCA!

IZ SLOV. NASELBIN.

(Nadaljevanje z 2. strani)

Kar oddahnil sem se, ko sem se znašel zopet doma. — Po malem okrepčanju sem vzel v roke novi davčni račun in na svoje začudenje opazil, da je za celih \$5.00 večji od lanskega. Oho, sem si rekel, sedaj pa že vem, kaj je pomenila ona ženska pri vratih. Pa naj bo za enkrat, bom pa drugič bolj pazil in šel raje skozi stranska vrata, ko bo zopet treba v mestno hišo, sedaj pa kar je je. Tam bom morda srečal možko osebo, ki prinaša več sreče, kakor pa ženska.

Poprej sem vedno mislil, da bodo davki za leto 1933 manjši vsaj za nekaj dolarjev, ker je mestni C. C. določil, da si morajo vsi mestni uradniki sami kupovati peresa za pisanje in se je prodalo tudi nekaj zverine iz Washington parka, za kar se je dobilo nekaj dolarjev. Pa jim, kakor se vidi, kljub temu račun še ni štimal, zato so se zopet obrnili na davkoplačevalce ter jim zvišali davek, namesto da bi ga znižali. — Kakor povsod, tako tudi v našem mestu nimajo posestva več skoro nobene veljave in niti niso vredna polovične nekdanje cene. Dohodki so namreč tako majhni, da niti ne zadostujejo za popravila. Poleg tega je pa treba še plačevati velike davke, kakor takrat, ko so imela posestva visoko ceno in so bili od posestev lepi dohodki. Da so posestniki tako udarjeni, je to krivda milwauškega county, ker so znižali rente tako na nizko stopinjo, ob enem pa zahtevalo od davkoplačevalcev velike davke. Kje je pravica? Zakaj imamo Com. Council? Zakaj imamo v vsakem wardu svojega aldermana? — Zato, da mu davkoplačevalci dajejo svoja naročila in nasvete in proteste, katere mora on potem predložiti pri C. C. — Smo se li mi že kedaj zgledali s kakim protestom proti velikim davkom? — Dokler moremo še kaj gibati, se nismo. Ko pa ne bomo mogli več, bo pa že prepozno. Porabimo torej čas v našo korist in v korist svojega bližnjega.

G. W. R.

DOPIS IN VABILO

Barberton, O.

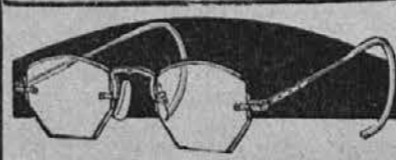
Božični prazniki so minili, prav lepo smo jih obhajali. Se-

daj se bodo vrstile veselice druga za drugo, do posta. Tudi naš gospodinjinski klub se je odločil, da priredi zabavno veselico v soboto večer, 13. jan., na kateri se bodo prikazale tudi maškore. Igrala bo na izvrstna godba. Tomšičeva orkestra iz Kenmore, Ohio. — Dragi rojaki in rojakinje, prav uljudno vas vabim, da se udeležite naše prireditve, ker čisti dobiček je v korist cele župnije, ker se bo porabil za stvari, ki nam jih manjka v naši dvorani, ki veliki potrebuje. Naš Gospodinjinski klub se je zavzel, da bom delovalo zato, da preskrbimo potrebne reči za našo dvorano. — Posebno se obračamo do članov dr. Domovina, da se udeležijo veselice. Nobenemu ne bo žal, kdor pride. Kakor se sliši, bodo naše kuharice pripravile, da nam bodo prav po starokrajški šegi postregle s pravim ljubljanskim gulašem. — Torej rojaki in rojakinje, od blizu in daleč, zlasti rojaki iz naše naselbine, na vas se obračamo, da pridete vsi. Nobenega naj ne manjka omenjeni večer na naši veselici. Postrežbe bo dovolj za vse in zabava vsakovrstna. Samo po sebi se razume, da se zlasti na žejne ne bo pozabilo. Torej na svidenje 13. jan. na maškeraadni veselici.

Francus Učjič.

Sneg

Iz Bosne poročajo, da so v nekaterih predelih divjali pred 15. dec. hudi snežni viharji. Snega je padlo do 5 čevljev na debelo. Na mnogih krajih so pa zameti do 20 čevljev visoki, da je tam ustavljen vsak promet po cestah.

Varujte vaše oči

Ako vas nadleguje glavobol; ako vam solzijo oči in se hitro utrudijo; ako imate krivogled; tedaj je to znamenje, da morate dati vaše oči preiskati.

DR. JOHN J. SMETANA

OPTOMETRIST

— Zdravnik za oči —

25 let skušnje v zdravstvu za oči.

1801 SOUTH ASHLAND AVE. CHICAGO, ILL.

Telefon Canal 0523

Uradne ure: Od 9. ure dopoldne do 8:30 zvečer.

Jacob Gerend Furniture Co.

704-706 West 8th Street, Sheboygan, Wis.

Priporočamo naš pogrebni zavod. Dobite nas podnevi in ponoči. Imamo tudi vsakovrstno pohištvo po zmernih cenah.

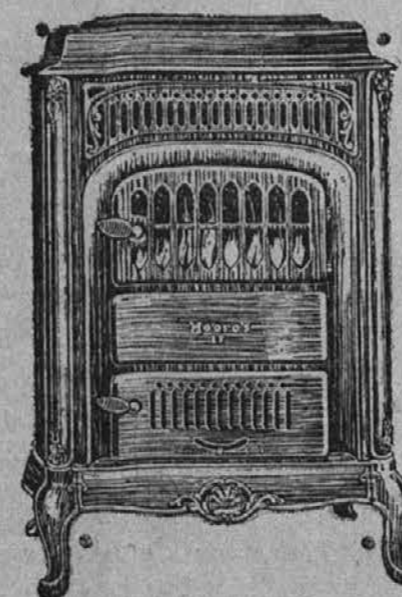
Telefon: 377-J — 4080-W.

Ustanovljeno 1912. Tel. Canal 6138

VELETRGOVINA S POHIŠTVOM IN RAZNIM BLAGOM

2107-11 West Cermak Road, Chicago, Ill. MODERNIZIRAJTE VAŠO PEČ!

Vašo peč lahko preuredite na olje, kar je veliko bolj praktično, čisto in brez truda in obnem ceneje.

Mi inštaliramo gorilnike za olje v vašo staro peč, ali pa za isto zamenjamo popolnoma novo peč z gorilnikom na olje. Pri tem nudimo vam zelo liberalne pogoje.

Pridite k nam tudi za vse druge pohištvene zadeve, ki bi jih radi preuredili v vašem domu. Se priporočamo.

NOVOMEŠKA VSTAJA V NAPOLEONOV DOBI

V dobi Napoleonovih vojn so bili Francozi trikrat v Novem mestu. Prvič je bilo l. 1797, ko se je od mladega Napoleona krvavo tepena avstrijska vojska umikala in bežala skozi Kranjsko. Za njo pa so pritiskali Francozi z vso silo in naglono. Že 1. aprila 1797 je pripel general Bernadotte v Ljubljano in 4. aprila zvečer je prijezdila v Novo mesto francoska patrolja, vsega skupaj 14 konjenikov. Vendar je napravil ta neznanatni oddelek Novomeščanom nepopisen, četudi nepotreben strah. Že prihodnji dan, 5. aprila, je francoska patrolja zapustila Novo mesto in tri dni zatem je bilo v Leobnu na Štajerskem sklenjeno premirje. Francozi so se začeli počasi pomikati iz dežele. Ta prvi obisk Francozov ni napravil Novomeščanom prevelike škode. O tem je še ohranjen protokol seje novomeškega mestnega zbora, ki nam poroča, da so znašali vsi izdatki za Francoze 1 gold. 2 kr., dočim je porabil avstrijski kurir, ki je prinesel vest o sklenjenem premirju, zase in za konja 13 gld. 40 kr. V istem protokolu je tudi popisana škoda, ki so jo prizadejale avstrijske čete na svojem pohodu za Francozi.

Drugi prihod Francozov

Drugič so prišli Francozi v Novo mesto dobrih osem let pozneje, leta 1805. Tega leta 2. decembra je Napoleon popolnoma potolkel avstrijsko in rusko armado v odločilni bitki pri Slavkovem (Austerlitz) na Moravskem polju. Že nekaj dni pred to bitko so se pojavili Francozi na Kranjskem, v Novo mesto so prišli 16. dec. To pot pa jih je bilo okrog 1700. Posedli so vso Dolenjsko doli do hrvaške meje. V novomeškem arhivu je še shranjen natančen račun o stroških, ki so jih Francozi napravili deželi. Mesa so pojedli za 1230 gold. 36 kr. Mestnemu poveljniku, kapitanu Fallionettiju, je mesto moralo plačevati 6 gold. na dan za hrano, zanj kupiti sedem srebrnih žlic za 40 gold., srebrno uro repetirko za 125 gold., špansko palico za 6 gld. in obleke za 133 gold. Poveljniku generalu d'Espagne, ki je stanoval na Otočcah, so morali Novomeščani napraviti kočijo za 736 gold. in novo konjsko opremo za 132 gold. Za prehrano (Tafelgelder) pa so morali plačati za kratki čas od 17. dec. do 4. jan. 2134 gold. A tudi posamezni Novomeščani so trpeli pri tem francoskem obisku precej škode, tako n.p.r. gostilničarji, katerim so ostali vojaki na dolgu ves zapitek, dalje rokodelci, ki so morali brezplačno popravljati raztrgano uniformo in obutev. — Skupna škoda, ki jo je utrpelo Novo mesto v dobrih štirinajstih dneh, je znašala nad 6000 gold. Pač so se Novomeščani gluboko oddahnil, ko so se Francozi poslovili dne 4. jan. 1806.

Franciozi tretjič v Novem mestu Avstrija je bila od leta 1807 naprej popolnoma osamljena. Naoleon je imel sicer še dovolj opravka z Angleži, a vedno je imel še pred očmi že itak skoro izčrpano Avstrijo. V teh težkih časih je ustanovil avstrijski nadvojvoda Ivan deželno brambo, v kateri so morali služiti vsi možki od 18. do 45. leta, doslej še nevrščeni v vojsko. Vseposvdo so se ustanovljali brambovski bataljoni. Takrat je Valentin Vodnik zapisal: “Bomo li roke križam deržali inu nemarno gledali, kako ptujci hočejo naše stare lastine jemati, naše dežele med seboj deliti, nas pod svoj strah slilit?” In še je zapel: Kar smo mi brambovci, več nismo cavogci, volje smo židane, dobro nam je.

Seveda Novomeščani niso smeli zaostati, temveč so tudi oni imeli svojo črno vojsko. Mestni svet je določil v slovesni seji poveljnika brambovskega oddelka, ki je bil pl. Fichtenau; podpoveljniki so bili: Fr. Lužar, Leopold Straus, Jožef Unterlokauer, Simon Govekar in Franc Papež; korporali pa: Franc Grm, Ivan Bučar, Karel Kopecki, Leopold Sparovec, Martin Skrem, Jožef Janežič, Franc Potokar in Franc Kancian. Brambovci so bili oboroženi kaj različno in nenavadno. Imeli so: sedem čevljev dolge droge, vile, kose, motike, ta in oni pa tudi puško. Ob nedeljah in praznikih so se sicer pridno urili in vadili v svojem novem poklicu, v bojno črto pa ti brambovci nikdar niso prišli.

Spomladi 1809 je Avstrija napadla Francoze, in sicer na dveh straneh, na severu in jugu. Severno armado je vodil nadvojvoda Karel in premagal Francoze pri Aspernu, a že čez dober mesec ga je Napoleon v bitki pri Wagramu popolnoma potolkel. Nič boljše se ni godilo avstrijski južni armadi; povsod se je morala umikati. Že 19. maja je stalo 4000 Francozov pred Ljubljano in 6. avgusta so zasedli tudi Novo mesto. Takratni kronist opisuje prihod Francozov: “Bilo je konec poletja 1809, ko so Francozi na podlagi dunajskega miru pridobili Kranjsko in prišli tudi v Novo mesto. Bil je dolg pohod, ki ga ni hotelo biti konca; trajal je od ene popoldne do pozne večera. Dan poprej je prišel izvidni oddelek, nekaj mož. Radovedni smo opazovali tuje čete, v gotovem strahu, v svesti si, da bodo odslej naši gospodarji. Sicer smo jih videli že poprej, pa samo malo časa. Sedaj pa smo bili prepričani, da bodo ostali. Opazili smo tudi, da vojaki niso korakali po trije, temveč po dva; mnogo pa je bilo tudi presledkov, ko je korakalo samo po 2, 5, 10 in 20 mož. Čim so se malo ustavili na mestnem trgu, so hitro zopet odhajali, da so napravili ostalim prostor. Šli so v ulice, kakor bi šli v svoja bivališča, a so šli naprej. V začetku smo mislili, da jih je velikanska množica, a kmalu smo zapazili, da je bila to samo francoska zvižaja; zakaj spoznali smo, da so čete, ki so bile še v mestu, čez nekaj časa iznova vkorakale. Bil je to italijanski polk, častniki pa so bili večinoma Francozi. Nazadnje je prišla še baterija. Čez nekaj dni se je zmanjšalo število francoskih čet v Novem mestu na dve četi, ostale čete pa so odšle naprej na mejo in v Karlovec. V Novem mestu je ostala samo majhna posadka z dvema poljskima topoma, nastanjena je bila po mestnih hišah, vojašnica pa je bila prazna. Francozi so se vživel v popolno brezskrbnost, brez slutnje na kakršnokoli nevarnost.”

(Dalje prih.)

Novi zemljevid Jugoslavije

razdeljen v banovine, nove politične pokrajine Jugoslavije, je izšel in smo ravnokar prejeli novo pošiljatev in ga imamo zopet v zalogi. Vsem onim, ki so zadnje čase istega naročili, ga bodo te dni prejeli po pošti.

—Novi zemljevid je interesanten zlasti za one, ki ne poznajo nove razdelitve Jugoslavije v banovine. Ta v barve tiskan zemljevid pokaže vse to. Kdor ga želi, si ga naj naroči. STANE S POŠTNINO 30c, in se naroča od

Knjigarna Amer. Slovenec
1849 West Cermak Road, Chicago, Ill.

TISKARNA

AMERIKANSKI SLOVENEK

izvršuje vsa tiskarska dela točno in po najzmernejših cenah. Mnogi so se o tem prepričali in so naši stalni odjemalci.

Društva — Trgovci — Posamezniki

dobijo v naši tiskarni vedno solidno in točno postrežbo. Priporočamo, da predno oddate naročilo drugam, da pišete nam po cene. Izvršujemo prestave na angleško in obratno. Za nas ni nobeno naročilo preveliko, nobeno premalo.

Amerikanski Slovenec

1849 WEST 22nd STREET, CHICAGO, ILL.